

**Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien.
I. C. Praestantissimi Volumen ...**

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Pontificij iuris, Contractuum, seu Dispositionum inter viuos materias
distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm CXLIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96504](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96504)

lutio: demum ex decreto principis fuit ordinatum, qd obligati ad soluendos annuos redditus tempore vilis moneta tenerentur illos soluere in bona moneta de nouo iussu principis fabricata: dubitatum fuit, an monasterium illa decem annua teneretur soluere de moneta vilis, & antiqua secundum valorem antiquum, an verò de noua, & secundum nouum ualorem: dicit ibi lo. And. quòd monasterium post decretam principis absque dubio de antiqua, & secundum valorem antiquum, q tpe contractus erat, soluere potuisset, quia valor, q erat tpe contractus, dēt attēdi, vt ibi latius p cū, q plura ad propositū cōsiderat, & plura ēt refert Oldr. in d. cōf. 250. cuius dicta approbat Abb. in d. c. olim. & Roman. in d. cōf. 123. Ex quibus ad fauorē datioris est concludendum, ut iam dixi. Laus Deo.

S P M M AE.

- 1 Ex contractu vltro, citroque obligatorio, veluti ex contractu locationis, ad hoc, vt quis agere possit, quid requiratur.
- 2 Debitor retentione pecunie solui certo tempore promissit, & illam non soluere potest, quando creditor nō obseruauit id, quòd obseruare debitori tenebatur.
- 3 Etiam si promississet soluere non obstante quacunque exceptione: Imò etiam si cum iuramento soluere promississet.
- 4 Promittens factum alienum cum iuramento, vel cum pena adiuncta obligatur.
- 5 Lata culpa est non facere ea, quae quilibet homo fecisset.
- 6 De casibus fortuitis, & improuisis etiam maximis quis ex pacto, quo se ad eos obligauit, et contra naturam contractus tenetur.
- 7 Nisi ex facto, & culpa locatoris, aut alterius contrahentis euenirent, & num. 12.
- 8 Culpa, & mora, quae casum fortuitum praecedunt, facit quem teneri de casu fortuito, & damno ex illo contingenti, & excusat eum, qui alias ex pacto de eo tenebatur.
- 9 Pactum, quòd conduktor teneatur, & cogi possit ad soluendum mercedem conuentam non obstantibus aliquibus periculis, danis, & casibus fortuitis, quae contra locatorem possent allegare, si aliqua damna, et pericula postea fuerint specificata, an de omnibus generaliter, an verò de expressis tantum sit intelligendum.
- 10 Conduktor ex pacto proximè dicto cogi non potest ad soluendum, si locator ei pro parte sua adimplenda, & obseruanda non adimpleuit, nec obseruauit.
- 11 Idem, si dana, & pericula, casusque fortuiti facto, & culpa ipsius locatoris non solum lata, sed etiam leui euenissent.
- 12 Dolus de futuro verus, vel praesumptus per pactum etiam cum iuramento remitti non potest.
- 13 Iuramentum, quòd esset contra bonos mores canonicos, & peccati nutritium, contractum validare non potest.
- 14 Pactum, quòd quis soluere debeat etiam non obstante, quòd hoc ex parte creditoris onus conscientiae contineret, non valet, & tanquam iniurum non est obseruandum.
- 15 Lucrari contra conscientiam, & cum aliena iactura non licet.

E P I T O M E.

Conduktor pro damnis, & interesse passis mercedem, & pensionem conuentam retinere potest, nec ad soluendum cogi valet, quamuis is cum iuramento promississet, pactoq; expresso conueniret, se velle teneri, & cogi posse ad soluendum certo tempore, non obstantibus aliquibus damnis, periculis, & casibus fortuitis in amplissima forma, ac etiam absq; eo, qd istud ex parte locatoris onus conscientiae contineret, qn locator ei pro parte sua adimplenda, & obseruanda nō adimpleuit, nec obseruauit, & culpa ipsius praecedente damna incurra, casusq; fortuiti euenierunt.

CONSILIUM CXLIII.

Vlso instrumēto vnā cū capitulis locationis factae de datio gabellae grossae p magnificā cōitatē ciuitatis Imolae mediāte illius syn dico do. Thura cōductori, ac visis praestantibus p do. Thura dictae cōitati saepius factis, alijsq;

mihi pro parte ipsius do. Thura exhibitis, omnis superfluis, ac veritati adhaerentibus ad fauorem do. Thura concludendum esse, quòd occasione damnorum passorum de quibus in praedictis protestationibus, per mandatis, & praecipis eidem do. Thura iure licitum fuerit, & sit uti retentore solutorum, quas is ex forma capitulorum facere tenebatur, non obstantibus capitulis instrumentis locationis conuentis: Et ad idendum moueor in primis ex regula doctrinae scriben. qd ad hoc, vt quis vltro, citroq; obligatorio, qualis est conditionis iuxta l. si vt certo. §. nunc videndum cum simil. requiritur, quòd prius constitutur, ipsum volentem agere pro parte suae tractum cum effectu adimpleuisse, vt cū n. §. offerri. ibiq; Bar. ff. de act. emp. quòd debet, licet non adimpleam, quòd contra illum obtineo, ut not. in l. si non habet ff. de iureiur. l. si in emptione. §. item si contrah. emp. & frustra is debitum peti debet, non impendit l. adiles. in fi. ff. de act. emp. 2. Itra de regu. iur. in 6. §. Et haec est iusta causa, & non soluendi pecuniam, quam quis tempore soluere tenebatur, videlicet quia creditorem non fuit obseruatum, nec ad id quòd creditor illi obseruare, & adimplere, vt est text. not. in d. §. offerri. ubi ponitur, quo debitori licitum est retentione, ut si solus, de quibus habetur p Bar. & alios in l. si cētum. ff. de cōdic. indebi. & per Bar. in l. qui in qui. cau. pig. taci. cōtrah. Et p praedicta vera, q si quis soluere tenebatur, non obstat, quae exceptione, nihilominus retentione casu, quo sibi nō fuissent obseruata illa, tractu debebatur, vt colligit ex iis, quae not. post gl. in l. si traditio. C. de ac. emp. Sed cōtra quae ex dicto locationis capitula do. Thura seruare tenebatur, illa nō obseruauit, & impleu, obseruadi fuit p interpellationes saepius factas iuxta l. si ex legati cā. ff. de verb. obl. c. p. ra postea solutione debitas retinēdo non mora aliqua constitutus, nec ad soluendum quo nō fuit ipsi prius obseruati id, qd cōtra p parte cōtrahis debebat, & ad ppositum qd voluit Alex. i. apof. ad Bar. in d. §. cōtra l. si feruū. §. sequitur. ff. de uer. obl. & in d. C. de don. ante nup. l. nā uterq; ff. ne quid in nit. de iureiur. §. p quē rex. pbat p dicta d. qn qs cū iuramento promississet soluere, & ipse nō fuisset obseruata, qm absq; mora denegare uelle soluere, ad quòd facit l. cū de pact. cū simul. alleg. ibi, & in d. c. puenit, cōitas prius nō obseruauerit ea, quae in capitulo seruat, & sic fuerit in mora, cōstat, nā cum iuramento promississet seruare cōitā in capitulis se obligauerat, qd oēs transcentes per conducentes, uel extrahentes merces, res, & territoria, & p territoria ciuitatis Imolae, & bonis Sac. D. N. & Mag. do. Iacobi soluerēt, ac soluere debere dari, & gabellae p dicto pductori, ut in quarto capitulo dictae cōitatis saltē postquā fuit interpellata, debeatur curare qd oēs psonae trāscentes, cuiuscumq; & status essent, dictū dari soluerent arg. con. & status essent, dictū dari soluerent arg. con. prin. ff. de verb. obl. si per plura, quae ipsi allegant, breuitatis causa non refero, ubi volumus, qd

eta cōitas oīno teneri dēt ad hmoi dāna, q̄ post m:orā ac etiam ratione culpae ipsius fortē etiam latē sequuta fuerunt per supradicta. ¶ Non obstant modo illa, quae ad fauorem communitatis contra do. Thuram fortē adduci possent, & maximē cōtenta in primo capitulo dictae locationis, quē prima facie aduersus do. Thuram multum stringere uidentur, ut is ad soluendum mensuatim ratas conuentas teneatur, & cogi possit, non obstantibus, aliquibus praetensis periculis & casibus fortuitis, ac damnis, quae contra communi

10 ratē possēt allegare, quoniam primo dici potest, t̄ q̄ ex quo postea aliqua dāna cum aliquibus casibus fuerunt specificata, sub illa uerborum generalitate non dicuntur comprehensi casus nostri, qui non fuerunt expressi, arg. l. sed & si §. quēsitum. ff. si quis cautio. cū sim. ibi allegatis. & l. si in si. ff. de uino, oleo, triticoq; leg. uel secundo, & melius dicendū est, t̄ q̄ licet do. Thura de casibus fortuitis, & impropis teneri deberet, ut illis non obstantibus ratas conuentas soluere teneatur, prout in dicto primo capitulo, tamen hoc est uerū, q̄n pro parte cōitatis conuenta, & promissa ipsi do. Thure fuissent obseruata, & hoc cōtras prius debuit probare, alioquin succumbere dēt, licitūq; est do. Thura uti retentione, non obstantibus per eū promissis, & iuratis. Sed cōitas non obseruauit, nec probauit se obseruasse, & re uera nō obseruauit, ueluti si pra in primo fundamento dictū, & demonstratū fuit,

12 ergo &c. Tertio dico, t̄ dictū do. Thura de casibus fortuitis, & ad soluendū, ut supra, teneri debuisse, nisi culpa ipsius communitatis dictos casus fortuitos, & dāna incurra praecessisset, & tātō magis, si lata culpa cōitatis praecessisset, quoniam etiam simplex culpa leuis exculat illum, contra quem commissā fuit, & facit eum qui culpam commisit, de casibus fortuitis, & damnis teneri, ut supra dictum fuit in secundo fundamento, & praesupposito, interuenisse latam culpā communitatis, quae dolo, & fraudi est similis d. l. quod nerua cū similibus, sequitur, q̄ do. Thura nullo modo de casibus fortuitis, & de damnis, ac periculis ratione latae culpae, & sic doli, & fraudis ipsius communitatis contingentibus teneri debet, quamuis ad dictos casus, dictaq; damna per pactum, & iuramentum se obligauerit, nam t̄ per pactum dolus de futuro uerus, uel praesumptus ē cum iuramento remitti non pōt, ne materia, & occasio peccandi detur d. l. contractus cū gl. ff. de reg. iur. d. l. iuriscētiū. §. & generaliter. ff. de pact. l. conuenire. ff. de pac. dot. & l. si unus. §. illud. ff. de pactis. ¶ Et iuramentum huiusmodi contractum etiam de iure canonico ualidare non pōt, quia esset contra bonos mores canonicos, cū esset iniquitatis uinculū & peccati nutritiū, & iō non seruandum, ut in c. cū contingat, & c. si uerō. de iureiuran. c. licet mulieres. eod. tit. in 6. & auth. sacramenta puerū. C. si aduer. uē

15 dit. ¶ Et ex proximē dictis infero, t̄ q̄ dum ipse dom. Thura se obligauit ad soluendum dictae cōitati ratas quolibet mense non obstante aliquo damno contingente ex quocunque casu fortuito in amplissima forma, & absq; eo, q̄ ex parte dictae cōitatis istud contineret onus conscientiae, & consequenter non obstante exceptione peccati iuxta tex. in c. si. de praescrip. cū ibi not. hēc promissio à D. Thura sic facta non ualuit neque illius occasione astringi potuit, quoniā talis promissio, & obligatio dicitur esse contra bonos mores canonicos, & est nutritiua peccati per praedicta. Et in hac materia in quocunque foro ēt ciuili standū est dispositioni non iuris ciuili, sed iuris canonici, ut in d. c. si. ibique omnes de praescrip. & in c. i. de nouis operis nunc. & habetur etiam in c. i. & in c. quae in ecclesiis de constitutio. Et praefectō dicta cōuentio in se cōtinet, sapitq; iniquitatem maximam, & nullo modo

do est obseruanda. cum sit contra equitatem natura-
lẽ, q̃ dicta communitas contra conscientiam debeat
cum aliena iactura lucrari, † quod non licet, nec fas
est, ut habetur in d. c. si. l. nam hoc natura. ff. de cõdie.
indeb. & doct. cõmuniter. in l. sequitur. §. si uiam. ff.
de iur. iur. quicquid ibi uoluerit Bar. qui comuni-
ter reprobatur, ut ibi per Rom. & alios. Quare ex præ-
missis, & alijs, quæ potuissẽ in præsentĩ causã addu-
cere, sed ea, ne lōgior essem, omisi, de iure magis cõ-
cludendum esse iur. arbitratu ad fauorem domini
Thurę contra ipsam communitatem, q̃ ei retentione
uti licuerit, donec sibi fuerit satisfactum de dānis,
& interesse ob causas prædictas passis, non obstanti-
bus capitulis etiam iuratis in dicto instrumento loca-
tionis positis, ac etiam non obstantibus alijs supra ad
fauorem dictę communitatis allegatis, & ceteris,
quę in eius fauorem possent considerari, quibus ex
prædictis responsũ facile accomodari pōt. Laus Deo.

S V M M A E.

- 1 Locationis cõtractus à contractũ emptionis quomodo dignoscatur.
- 2 Pactum in contractũ locationis in continenti adiectum, quod con-
ductor certum quid in fine locationis tradere, & dimittere te-
neatur, cõherens cõtractus uelutur, & ex eo cõtractus qui
dam inominatus resultat, etiam si alijs contentũ in pacto per
se esset cõtractus inominatus, duplexque actio ad id, quod in
pacto continetur, competit, & quæ, & nu. 5.
- 3 Pactum locationis à conductore exequendum, & ad fauorem locã
tis tendens tanquam pars pretij, & mercedis conuenit in con-
tractũ principali locationis merè ad ipsius locantis fauorem a-
dictum cõferri debet.
- 4 Et conductor pactum illud omnino adimplere tenetur.
- 6 Venditor læsus ultra dimidiũ iusti pretij non potest remedio l. 2.
C. de rescin. uendit. uti, quando contractus emptionis uenit ac-
cessorie ad alium contractum nominatum, & in pacto adiecto
contractui nominato tanquam pars pretij, & mercedis princi-
palis contractus continetur, sed solum in casu, in quo cõtractus
uenditionis principaliter, & simpliciter fuit celebratus, et n. 8.
- 7 Extensio in exorbitantibus fieri non potest.
- 8 Ex pacto in locatione adiecto in fauorem locantis, quod alijs per
se esset cõtractus emptionis, conductor ultra dimidiũ iusti
pretij læsus dici nō p̃t, neq; ei datur remedio l. 2. C. de rescin. uend.
- 9 Læsus ultra dimidiũ iusti pretij quid petere, & quō agere debeat.
- 10 Contractus principalis si ualeat, nec rescindi possit, cõtractus et
ad illum accessorie ex pacto appositio nemini ualebit, nec rescin-
di poterit.
- 11 Venditor ad hoc, ut dicatur læsus ultra dimidiũ iusti pretij, secũ-
dum tempus, quo fit contractus, pretium debet attendi.
- 12 Venditione perfecta tam periculum, & incommodũ, quàm commo-
dum, & utilitas etiam circa rei pretium inuoluit, & extrinse-
cè est emptoris, licet etiam uenditio sub conditione facta esset.
- 13 Remissio non propter læsionem re ipsa interuenientẽ in transactio-
ne, ac etiam in pacto circa contractũ principalem appposito.
- 14 Remissio, quæ alijs de iure conductori fieri deberet, nō est ei faciẽ-
da, si ante pactũ, quod in nullo casu, & nullo modo ipsi conducto-
ri aliqua fieri debeat remissio.

E P I T O M E.

Conductor datij salis, qui in contractũ locationis
pacto expresso cõuenit, & promisit tradere, & dimit-
tere locatori i fine locationis certã salis q̃ritatẽ p̃ cer-
to pretio, si ante finem locationis salis pretium fue-
rit auctum, non potest sibi etiam dictum pretium au-
geri petere, sed omnino salis quantitatem promissã
pro pretio conuenito in fine locationis tradere, & di-
mittere tenetur, neque ex hoc se læsum dicere pōt.

C O N S I L I U M C X L V.

In puncto exhibitio, diligenterque confi-
deratis petitione pro parte Magnificę cõi-
tatis Fauētina facta, & exceptionibus par-
tis aduersę, omiſſa longa hinc inde dispu-
tatione, ut rem quoad breuius possum absoluiam, Pu-

to partes domini indicantis debere esse in
do filios, & heredes Ludouici reos conueni-
endum, dimittendum, & relaxandum pro
ti sacchos cẽtum salis ad rationem dimi-
cati pro singulo saccho, prout conuenit
titione continetur. Et præsuppono in prin-
ter cõitãtẽ prædictã, dictumq; Ludouici
nis, & conductiois contractus fuit cõtra-
ut infertur tam ex uerbis illis concessum
runt, & ibi pro se, & suis heredibus con-
quã etiam ex annua præstatione facie-
uentũ fuit pretium annuatim, & singu-
re solui, nec non ex pacto facto super
facienda, quod propriẽ, & magis contra-
nis, quam uenditionis conuenit iuxta l.
in princ. l. si merces. §. uis maior. l. si
prin. ff. loc. ac et ex pluribus alijs, de quibus
habetur per Bar. in q. sua incip. publicana
liter in l. cotem. §. qui maximos. ff. de publi-
nit, quo modo contractus locationis in
stis à contractũ emptionis cognoscatur.
contractui locationis incontinenti, seu in
tractũ adiectũ fuit hoc pactũ ad fauorem
cantis ab ipso conductore exequendum, q̃
cõductor teneretur in fine locationis tradi-
tere, & relaxare i fundo canipari dictę
chos centũ salis ad rationẽ, seu pro pretio
nũs ducati pro quolibet saccho. Ex quo
hmõĩ pactũ cõherentia cõtractus uelutur
relatione ipsius ad contractũ resultat con-
nominatus facio, ut des, seu ut facias, & quã
id, quod in pacto uenit, & continetur, di-
actio competere, uidelicet actio prædicta
& actio ex ipso contractũ per pactum in
in l. in bonæ fidei. & in l. petes. ubi plene
C. de pact. & l. 2. C. de pac. inter empt. & uen-
3 Item infertur, q̃ cum id, quod uenit in
uorem locantis tendat, sitq; expeditum, ab
dum à conductore, qui ex natura contractus
palis ad mercedem tenetur, illud mercedem
cantis cõferri debet adiectum tanquam pars
& mercedis conuenit in principali contractũ
tionis, ut est tex. cum glo. in l. fundi partem
trahen. empt. quia præsumitur, q̃ locatorem
eti adiectioe uiliori pretio, & mercede loca-
conditio illa sibi præstaretur, ueluti pro
cta glo. in uer. uendidiſti. & ideo cõductor
heredes ad id, quod in pacto continetur
dum tenentur tam actione ex contractũ
quã actione præscriptis uerbis ex illo pacto
te, ex quo habita relatione ipsius ad contractũ
tractus inominatus, & per illum re-
5 tabiliter infertur, q̃ et si id, quod in pacto
tur, per se contractus nominatus esse dicatur
ex illo pacto habita eius relatione ad cõtra-
palẽ nōiatum resultat quidã cõtractus in
quo oritur actio præscriptis uerbis, seu in
quæ ex cõtractũ principali oritur, ut est in
ctis iis, quæ habetur in d. l. in bonæ fidei. Nã
di partem cõtractui emptionis, qui principa-
batur, accessit pactũ, q̃ reliquam rei dimi-
pro certa mercede cõductam habere, & ideo
in pacto continebatur, per se erat cõtractus
tus locationis iuxta l. 2. ff. locati. & tamen
tione illius pacti ad contractum uenditionis
liter actũ resultat contractus inominatus, ut
pacto informetur actio ex ipso contractũ
uidelicet actio ex uẽdito, ut illa agi possit ad
pacto adiecto cõtinetur, & hoc ex alio, nã
in pacto uenit, & continetur, dicitur esse